

บทที่ 2

ตารางธาตุและแนวโน้มสมบัติตามตารางธาตุ

- วิวัฒนาการของตารางธาตุ
- ตารางธาตุปัจจุบัน
- แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

ผศ.ดร. เพชรลดา กันทาดี

สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

<http://www.chemistry.mju.ac.th>

Dobereiner's Law of Triads

เป็นคนแรกที่พยายามจัดกลุ่มธาตุ

[illegible]

Li = 7
Na = 23
K = 39

Ca = 40
Sr = 88
Ba = 137

Cl = 35
Br = 80
I = 129

- 1 กลุ่มประกอบด้วยธาตุจำนวน 3 ธาตุ
- เกณฑ์ในการจัดกลุ่ม
  - เรียงธาตุตาม น้ำหนักอะตอม จากน้อยไปหามาก
  - ธาตุในกลุ่มเดียวกัน มี สมบัติคล้ายคลึงกัน
  - พบว่าในกลุ่มเดียวกัน ธาตุที่อยู่ตรงกลางมีน้ำหนักอะตอมใกล้เคียงกับน้ำหนักเฉลี่ยของธาตุอีก 2 อะตอม
- การจัดกลุ่มธาตุลักษณะนี้ เรียกว่า ธาตุกลุ่มสาม (triads)

* ใช้ไม่ได้กับธาตุทุกกลุ่ม ทำให้ Triads ไม่เป็นที่ยอมรับในเวลาต่อมา*

1. วิวัฒนาการของตารางธาตุ

ปี ค.ศ. 1864 John A.R. Newlands
(จอห์น เอ อาร์ นิวแลนด์ส)

H	Li	Be	B	C	N	O
F	Na	Mg	Al	Si	P	S
Cl	K	Ca	Cr	Ti	Mn	Fe
Co, Ni	Cu	Zn	Y	In	As	Se
Br	Rb	Sr	Ce, La	Zr	Di, Mo	Ro, Ru
Pd	Ag	Cd	U	Sn	Sb	I
Te	Cs	Ba, V	Ta	W	Nb	Au
Pt, Ir	Os	Hg	Tl	Pb	Bi	Th

- พัฒนาการจัดกลุ่มธาตุและเสนอกฎ Law of Octaves (กฎคู่แปด)
- จัดเรียงธาตุตาม น้ำหนักอะตอม จากน้อยไปหามาก
- พบว่า ธาตุจะมีสมบัติทางเคมีและกายภาพใกล้เคียงกันทุกๆ 8 ธาตุตามการจัดเรียง
เช่น ธาตุตัวที่ 8 จะมีสมบัติใกล้เคียงกับธาตุตัวแรก (Na คล้ายกับ Li),
ธาตุตัวที่ 9 จะคล้ายกับตัวที่ 2 (Mg คล้ายกับ Be) และเป็นเช่นนี้ไปตามลำดับ)
- การจัดเรียงกฎคู่แปดจะไม่นับธาตุไฮโดรเจน และก๊าซมีตระกูลซึ่งขณะนั้นยังไม่พบ
ลักษณะดังกล่าวเป็นของธาตุ 17 ธาตุแรกเท่านั้น (ถึงธาตุแคลเซียม, Ca) จึงไม่เป็นที่ยอมรับ

1. วิวัฒนาการของตารางธาตุ

ปี ค.ศ. 1869-1871 Julius Lothar Meyer และ Dimitri Irvanovich Mendeleev
(จูเลีย โลเธอร์ ไมเออร์ และ ดิมิทรี อีวานโนวิช เมนเดลีฟ)

Mendeleev

- พบกฎ “Periodic Law” และใกล้เคียงตารางธาตุปัจจุบันมากขึ้น
- จัดเรียงธาตุตาม น้ำหนักอะตอม จากน้อยไปหามาก
- Mendeleev เสนอตารางธาตุ ค.ศ.1869 ก่อน Meyer (ค.ศ.1870)
- ค.ศ.1871 Mendeleev เสนอตารางธาตุที่ปรับปรุงใหม่ ต่อมาได้รับรางวัลโนเบลสาขาเคมี (ค.ศ.1906)
- จัดเรียงธาตุตามสมบัติที่คล้ายคลึงกันเป็นช่วงๆ
  - Mendeleev จัดกลุ่มธาตุตามสมบัติทางเคมี ที่ใกล้เคียงกัน
  - Meyer จัดกลุ่มธาตุตามสมบัติทางกายภาพ ที่ใกล้เคียงกัน

Meyer

1. วิวัฒนาการของตารางธาตุ

Mendeleev's Periodic Table of 1869¹

				Ti 50	Zr 90	? 100
				V 51	Nb 94	Ta 182
				Cr 52	Mo 96	W 186
				Mn 55	Rh 104.4	Pt 197.4
				Fe 56	Ru 104.4	Ir 198
				Ni, Co 59	Pd 106.6	Os 199
				Cu 63.4	Ag 108	Hg 200
H 1				Zn 65.2	Cd 112	Au 197?
	Be 9.4	Mg 24		? 68	U 116	
	B 11	Al 27.4		? 70	Sn 118	
	C 12	Si 28		As 75	Sb 122	Bi 210?
	N 14	P 31		Se 79.4	Te 128?	
	O 16	S 32		Br 80	I 127	
	F 19	Cl 35.5		Rb 85.4	Cs 133	Tl 204
Li 7	Na 23	K 39		Sr 87.6	Ba 137	Pb 207
		Ca 40		? 45	Ce 92	
		Er? 56		La 94		
		Yt? 60		Di 95		
		In 75.6?		Th 118?		

ตารางธาตุที่เสนอในปี 1869

- จัดเรียงธาตุที่มีสมบัติคล้ายกันให้อยู่ในแนวนอนที่ตรงกัน

ข้อด้อย เช่น

จัดเรียงธาตุ Hg ก่อน Au
จัดเรียงธาตุ Te ก่อน I
ทั้งๆ ที่มวลอะตอมมากกว่า

ข้อดี สามารถทำนายสมบัติของธาตุที่ยังไม่ค้นพบได้อย่างใกล้เคียงตัวอย่างเช่น

- ธาตุ Eka-Aluminium
ปัจจุบัน คือ ธาตุ Ga
- ธาตุ Eka-Silicon
ปัจจุบัน คือ ธาตุ Ge

1. วิวัฒนาการของตารางธาตุ

คำทำนายของ Dmitri Mendeleev (1869)

ตารางธาตุของ Mendeleev มีธาตุที่รู้จักแล้วเพียง 66 ตัว

	Eka-Aluminum (Ea)	Gallium (Ga)
Atomic mass	68 amu	69.9 amu
Melting point	Low	30.15 °C
Density	5.9 g/cm ³	5.94 g/cm ³
Formula of oxide	Ea ₂ O ₃	Ga ₂ O ₃

1. วิวัฒนาการของตารางธาตุ

Mendeleev's Periodic Table of 1871¹

	I --- R ₂ O	II --- RO	III --- R ₂ O ₃	IV RH ₄ RO ₂	V RH ₃ R ₂ O ₃	VI RH ₂ RO ₃	VII RH R ₂ O ₇	VIII --- RO ₄
1	H 1							
2	Li 7	Be 9.4	B 11	C 12	N 14	O 16	F 19	
3	Na 23	Mg 24	Al 27.3	Si 28	P 31	S 32	Cl 35.5	
4	K 39	Ca 40	? 44	Ti 48	V 51	Cr 52	Mn 55	Fe, Co, Ni, Cu 56, 59, 59, 63
5	Cu 63	Zn 65	? 68	? 72	As 75	Se 78	Br 80	
6	Rb 85	Sr 87	? Yt 88	Zr 90	Nb 94	Mo 96	? 100	Ru, Rh, Pd, Ag 104, 104, 106, 108
7	Ag 108	Cd 112	In 113	Sn 118	Sb 122	Te 125	I 127	
8	Cs 133	Ba 137	? Di 138	? Ce 140	? ?	? ?	? ?	?, ?, ?, ?
9	? ?	? ?	? ?	? ?	? ?	? ?	? ?	
10	? ?	? ?	? Er 178	?? La 180	Ta 182	W 184	? ?	Os, Ir, Pt, Au 195, 197, 198, 199
11	Au 199	Hg 200	Tl 204	Pb 207	Bi 208	? ?	? ?	
12	? ?	? ?	? ?	Th 231	? ?	U 240	? ?	

Mendeleev ปรับปรุง
ตารางธาตุใหม่ และเสนอ
ในปี 1871

- จัดเรียงธาตุที่มีสมบัติ
คล้ายกันให้อยู่ใน
แนวตั้งที่ตรงกัน
- เป็นรากฐานในการ
สร้างตารางธาตุ
ปัจจุบัน

1. วิวัฒนาการของตารางธาตุ

ปี ค.ศ. 1895-1900 Lord Rayleigh และ William Ramsey
(ลอร์ด เรย์เลห์ และ วิลเลียม แรมเซย์)

- พบธาตุที่เป็นแก๊สเฉื่อย (Inert gas) และได้เพิ่มเติมลงในตารางธาตุ
- จัดเรียงธาตุตาม น้ำหนักอะตอม จากน้อยไปหามาก
- พบว่าธาตุอาร์กอน (Ar) ซึ่งมีน้ำหนักอะตอม 39.9 ต้องจัดเรียงก่อนธาตุโพแทสเซียม (K) ที่มีน้ำหนักอะตอม 39.1 เพื่อให้ Ar อยู่กลุ่มเดียวกับแก๊สเฉื่อยอื่นๆ ได้

ทั้งสองได้รับรางวัลโนเบล ในปี ค.ศ.1904

1. วิวัฒนาการของตารางธาตุ

ปี ค.ศ. 1913 Henry G.J. Moseley
(เฮนรี จี เจ มอสเลย์)

- ศึกษาเกี่ยวกับเลขอะตอม (Z) ของธาตุ
- พบว่า “สมบัติต่างๆ ของธาตุจะเปลี่ยนไปตามเลขอะตอม”
ทำให้ “Periodic Law” เปลี่ยนไปจากของ Mendeleev
- ดังนั้นจึงเสนอการจัดเรียงธาตุตาม เลขอะตอม จากน้อยไปหามาก

ตารางธาตุปัจจุบันจัดเรียงธาตุตาม เลขอะตอม เหมือนของ Moseley

เนื่องจากสามารถแก้ไขข้อบกพร่องสำหรับตารางธาตุของ Mendeleev และ Meyer ได้
ทำให้ตารางธาตุสมบูรณ์ขึ้น

2. ตารางธาตุปัจจุบัน

- ปัจจุบันพบว่าสมบัติต่างๆ ทางกายภาพและทางเคมีของธาตุ จะสัมพันธ์กับ การจัดเรียงอิเล็กตรอน ในอะตอมของธาตุนั้น ทำให้ตารางธาตุสมบูรณ์ขึ้นและช่วยในการทำนายสมบัติของธาตุได้เป็นอย่างดี

Periodic Law กล่าวว่า “เมื่อนำธาตุมาเรียงลำดับเป็นหมวดหมู่จากเลขอะตอมน้อยไปหามาก สมบัติทางกายภาพและเคมีจะแปรผันไปและคล้ายคลึงกันเป็นช่วงๆ

- ลักษณะของตารางธาตุปัจจุบัน
  - การจัดเรียงตามแนวนอน เรียกว่า คาบ (Period) มีจำนวน 7 คาบในตารางธาตุหลัก และ 2 คาบที่แยกออกมาคือ อนุกรมแลนทาไนด์ (Lanthanides) และ อนุกรมแอกทิไนด์ (Actinides)
  - การจัดเรียงตามแนวตั้ง เรียกว่า หมู่ (Group) มีจำนวน 16 หมู่ (18 คอลัมน์) ประกอบด้วย หมู่ A จำนวน 8 หมู่ คือ หมู่ IA – VIIIA (หมู่ VIIIA บางครั้งเรียกว่า หมู่ O) หมู่ B จำนวน 8 หมู่ คือ หมู่ IIIB – IIB (หมู่ VIIIB ประกอบด้วย 3 แนวตั้งที่ติดกัน)

2. ตารางธาตุปัจจุบัน

ปี ค.ศ. 2016 สหภาพเคมีบริสุทธิ์และเคมีประยุกต์ระหว่างประเทศ (IUPAC) ยืนยันการค้นพบ 4 ธาตุสังเคราะห์เลขอะตอม 113, 115, 117 และ 118

- หน่วยงานที่ค้นพบจะได้รับสิทธิ์เสนอชื่อธาตุที่ค้นพบใหม่นี้
- ธาตุที่ 113 ถูกค้นพบโดยสถาบันวิจัย RIKEN ในญี่ปุ่น เป็นธาตุแรกที่ถูกค้นพบและตั้งชื่อโดยคนเอเชีย ส่วนอีกสามธาตุที่เหลือเป็นการค้นพบร่วมของศูนย์วิจัยในอเมริกาและรัสเซีย
- ตารางธาตุคาบที่ 7 จึงมีธาตุครบทั้งแถวแล้ว
  - เลขอะตอม 113 = Nihonium (Nh)
  - เลขอะตอม 115 = Moscovium (Mc)
  - เลขอะตอม 117 = Tennessine (Ts)
  - เลขอะตอม 118 = Oganesson (Og)

2. ตารางธาตุปัจจุบัน

โลหะอัลคาไล

ก๊าซเฉื่อย

หมู่

1A

โลหะอัลคาไลน์เอิร์ท

2A

ฮาโลเจน

8A

คาบ 1

2

3

4

5

6

7

ธาตุทรานซิชัน

1 H hydrogen 1.008 [1.0078, 1.0082]	2 He helium 4.0026											3 B boron 10.81 [10.806, 10.821]	4 C carbon 12.011 [12.009, 12.012]	5 N nitrogen 14.007 [14.006, 14.008]	6 O oxygen 15.999 [15.999, 16.000]	7 F fluorine 18.998	8 Ne neon 20.180
3 Li lithium 6.94 [6.938, 6.997]	4 Be beryllium 9.0122	ธาตุทรานซิชัน										13 Al aluminium 26.982	14 Si silicon 28.085 [28.084, 28.086]	15 P phosphorus 30.974	16 S sulfur 32.06 [32.059, 32.076]	17 Cl chlorine 35.45 [35.446, 35.457]	18 Ar argon 39.948
11 Na sodium 22.990	12 Mg magnesium 24.305 [24.304, 24.307]	3B	4B	5B	6B	7B	8B		1B	2B	31 Ga gallium 69.723	32 Ge germanium 72.630(8)	33 As arsenic 74.922	34 Se selenium 78.971(8)	35 Br bromine 79.904 [79.901, 79.907]	36 Kr krypton 83.798(2)	
19 K potassium 39.098	20 Ca calcium 40.078(4)	21 Sc scandium 44.956	22 Ti titanium 47.867	23 V vanadium 50.942	24 Cr chromium 51.996	25 Mn manganese 54.938	26 Fe iron 55.845(2)	27 Co cobalt 58.933	28 Ni nickel 58.693	29 Cu copper 63.546(3)	30 Zn zinc 65.38(2)	49 In indium 114.82	50 Sn tin 118.71	51 Sb antimony 121.76	52 Te tellurium 127.60(3)	53 I iodine 126.90	54 Xe xenon 131.29
37 Rb rubidium 85.468	38 Sr strontium 87.62	39 Y yttrium 88.906	40 Zr zirconium 91.224(2)	41 Nb niobium 92.906	42 Mo molybdenum 95.95	43 Tc technetium	44 Ru ruthenium 101.07(2)	45 Rh rhodium 102.91	46 Pd palladium 106.42	47 Ag silver 107.87	48 Cd cadmium 112.41	81 Tl thallium 204.38 [204.38, 204.39]	82 Pb lead 207.2	83 Bi bismuth 208.98	84 Po polonium	85 At astatine	86 Rn radon
55 Cs caesium 132.91	56 Ba barium 137.33	57-71 lanthanoids	72 Hf hafnium 178.49(2)	73 Ta tantalum 180.95	74 W tungsten 183.84	75 Re rhenium 186.21	76 Os osmium 190.23(3)	77 Ir iridium 192.22	78 Pt platinum 195.08	79 Au gold 196.97	80 Hg mercury 200.59	113 Nh nihonium	114 Fl flerovium	115 Mc moscovium	116 Lv livermorium	117 Ts tennessine	118 Og oganesson
87 Fr francium	88 Ra radium	89-103 actinoids	104 Rf rutherfordium	105 Db dubnium	106 Sg seaborgium	107 Bh bohrium	108 Hs hassium	109 Mt meitnerium	110 Ds darmstadtium	111 Rg roentgenium	112 Cn copernicium						

แลนทาไนด์

57 La lanthanum 138.91	58 Ce cerium 140.12	59 Pr praseodymium 140.91	60 Nd neodymium 144.24	61 Pm promethium	62 Sm samarium 150.36(2)	63 Eu europium 151.96	64 Gd gadolinium 157.25(3)	65 Tb terbium 158.93	66 Dy dysprosium 162.50	67 Ho holmium 164.93	68 Er erbium 167.26	69 Tm thulium 168.93	70 Yb ytterbium 173.05	71 Lu lutetium 174.97
89 Ac actinium	90 Th thorium 232.04	91 Pa protactinium 231.04	92 U uranium 238.03	93 Np neptunium	94 Pu plutonium	95 Am americium	96 Cm curium	97 Bk berkelium	98 Cf californium	99 Es einsteinium	100 Fm fermium	101 Md mendelevium	102 No nobelium	103 Lr lawrencium

ธาตุที่พบใหม่ล่าสุด

เลขอะตอม 113 = Nihonium (Nh) เลขอะตอม 115 = Moscovium (Mc)
เลขอะตอม 117 = Tennessine (Ts) เลขอะตอม 118 = Oganesson (Og)

2. ตารางธาตุปัจจุบัน

• การจัดเรียงธาตุตามคาบ (Period)

เลขคาบ ตรงกับ เลขควอนตัมหลัก (n) บอกถึง จำนวนชั้นของอิเล็กตรอนที่บรรจุ

- คาบที่ 1 มีจำนวน 2 ธาตุ ได้แก่ ธาตุ H และ He (มีการบรรจุอิเล็กตรอนในชั้นที่ 1)
- คาบที่ 2 จำนวน 8 ธาตุ ได้แก่ ธาตุ Li $\rightarrow$ Ne (มีการบรรจุอิเล็กตรอนจนถึงชั้นที่ 2)
- คาบที่ 3 จำนวน 8 ธาตุ ได้แก่ ธาตุ Na $\rightarrow$ Ar (มีการบรรจุอิเล็กตรอนจนถึงชั้นที่ 3)
- คาบที่ 4 จำนวน 18 ธาตุ ได้แก่ ธาตุ K $\rightarrow$ Kr (มีการบรรจุอิเล็กตรอนจนถึงชั้นที่ 4)
- คาบที่ 5 จำนวน 18 ธาตุ ได้แก่ ธาตุ Rb $\rightarrow$ Xe (มีการบรรจุอิเล็กตรอนจนถึงชั้นที่ 5)
- คาบที่ 6 จำนวน 32 ธาตุ ได้แก่ ธาตุ Cs $\rightarrow$ Rn (มีการบรรจุอิเล็กตรอนจนถึงชั้นที่ 6)

โดยธาตุที่ 57 – 71 (La – Lu) ถูกแยกออกมาเป็นอนุกรม Lanthanides

- คาบที่ 7 จำนวน 32 ธาตุ ได้แก่ ธาตุ Cs $\rightarrow$ Rn (มีการบรรจุอิเล็กตรอนจนถึงชั้นที่ 7)

โดยธาตุที่ 89 – 103 (Ac – Lr) ถูกแยกออกมาเป็นอนุกรม Actinides

2. ตารางธาตุปัจจุบัน

• การจัดเรียงธาตุตามหมู่ (Group)

ธาตุในหมู่เดียวกัน จะมี จำนวน valence electron เท่ากัน จึงมีสมบัติทางเคมีคล้ายกัน

■ ธาตุหมู่ A เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Representative Elements ได้แก่

- หมู่ IA เรียกว่า โลหะอัลคาไล (Alkali Metals) มีการจัดเรียง valence e⁻ เป็น **ns¹**

- หมู่ IIA เรียกว่า โลหะอัลคาไลน์เอิร์ท (Alkaline earth Metals)

มีการจัดเรียง valence e⁻ เป็น **ns²**

*** ดังนั้น จึงจัดหมู่ IA และ IIA เป็น ธาตุกลุ่ม s (s-block elements) ***

2. ตารางธาตุปัจจุบัน

- หมู่ IIIA มีการจัดเรียง valence e^- เป็น $ns^2 np^1$ (จำนวน valence $e^- = 3 e^-$)
เช่น B = $1s^2 2s^2 2p^1$ Al = $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^1$
- หมู่ IVA มีการจัดเรียง valence e^- เป็น $ns^2 np^2$ (จำนวน valence $e^- = 4 e^-$)
เช่น C = $1s^2 2s^2 2p^2$ Si = $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^2$
- หมู่ VA มีการจัดเรียง valence e^- เป็น $ns^2 np^3$ (จำนวน valence $e^- = 5 e^-$)
เช่น N = $1s^2 2s^2 2p^3$ P = $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^3$
- หมู่ VIA เรียกว่า ธาตุซัลโคเจน (Chalcogens) มีการจัดเรียง valence e^- เป็น $ns^2 np^4$
(จำนวน valence $e^- = 6 e^-$) เช่น O = $1s^2 2s^2 2p^4$ S = $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^4$
- หมู่ VIIA เรียกว่า ธาตุฮาโลเจน (Halogens) มีการจัดเรียง valence e^- เป็น $ns^2 np^5$
(จำนวน valence $e^- = 7 e^-$) เช่น F = $1s^2 2s^2 2p^5$ Cl = $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^5$
- หมู่ VIIIA หรือ หมู่ O เรียกว่า ก๊าซเฉื่อย (Inert Gas), ก๊าซมีตระกูล (Noble Gas) หรือ ก๊าซหายาก (Rare Gas) มีการจัดเรียง valence e^- เป็น $ns^2 np^6$ (จำนวน valence $e^- = 8 e^-$)
เช่น Ne = $1s^2 2s^2 2p^6$ Ar = $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6$

↓
เสถียรและเฉื่อย

ต่อปฏิกิริยา

*** ดังนั้น จึงจัดหมู่ IIIA - VIIIA เป็น ธาตุกลุ่ม p (p-block elements) ***

2. ตารางธาตุปัจจุบัน

■ ธาตุหมู่ B เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Transition Elements ได้แก่

- หมู่ IIIB มีการจัดเรียง valence e^- เป็น $ns^2 (n-1)d^1$ เช่น Sc = [Ar] $4s^2 3d^1$
- หมู่ IVB มีการจัดเรียง valence e^- เป็น $ns^2 (n-1)d^2$ เช่น Ti = [Ar] $4s^2 3d^2$
- หมู่ VB มีการจัดเรียง valence e^- เป็น $ns^2 (n-1)d^3$ เช่น V = [Ar] $4s^2 3d^3$
- หมู่ VIB มีการจัดเรียง valence e^- เป็น $ns^1 (n-1)d^5$ เช่น Cr = [Ar] $4s^1 3d^5$ half-filled
- หมู่ VIIB มีการจัดเรียง valence e^- เป็น $ns^2 (n-1)d^5$ เช่น Mn = [Ar] $4s^2 3d^5$
- หมู่ IIIB มีการจัดเรียง valence e^- เป็น $ns^2 (n-1)d^6$ เช่น Fe = [Ar] $4s^2 3d^6$
 $ns^2 (n-1)d^7$ เช่น Co = [Ar] $4s^2 3d^7$
 $ns^2 (n-1)d^8$ เช่น Ni = [Ar] $4s^2 3d^8$
- หมู่ IB มีการจัดเรียง valence e^- เป็น $ns^1 (n-1)d^{10}$ เช่น Cu = [Ar] $4s^1 3d^{10}$ full-filled
- หมู่ IIB มีการจัดเรียง valence e^- เป็น $ns^2 (n-1)d^{10}$ เช่น Zn = [Ar] $4s^2 3d^{10}$

↓
มักไม่จัดเป็น
ธาตุทรานซิชัน

*** ธาตุหมู่ B จัดเป็น ธาตุกลุ่ม d (d-block elements) ***

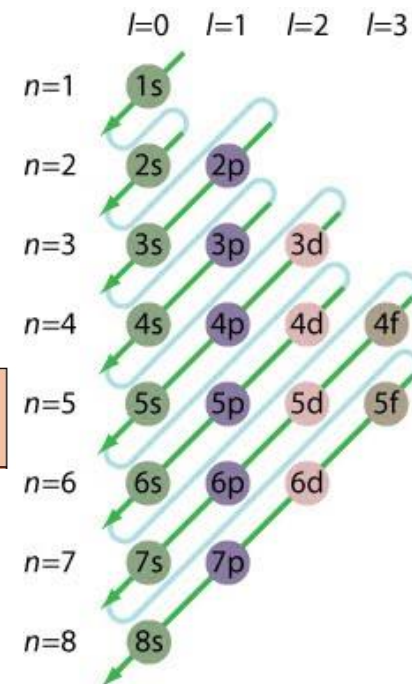

2. ตารางธาตุปัจจุบัน

• กลุ่มธาตุแลนทาไนด์ (Lanthanides)

- เป็นธาตุในแนวนอน (ตามคาบ) มีการบรรจุอิเล็กตรอนไปจนถึง **4f-orbital**

จึงมีสมบัติต่างๆ คล้ายคลึงกันเฉพาะกลุ่ม และแตกต่างจากตารางธาตุหลัก

57 La lanthanum 138.91	58 Ce cerium 140.12	59 Pr praseodymium 140.91	60 Nd neodymium 144.24	61 Pm promethium	62 Sm samarium 150.36(2)	63 Eu europium 151.96	64 Gd gadolinium 157.25(3)	65 Tb terbium 158.93	66 Dy dysprosium 162.50	67 Ho holmium 164.93	68 Er erbiun 167.26	69 Tm thulium 168.93	70 Yb ytterbium 173.05	71 Lu lutetium 174.97

• กลุ่มธาตุแอคทิไนด์ (Actinides)

- เป็นธาตุในแนวนอน (ตามคาบ) มีการบรรจุอิเล็กตรอนไปจนถึง **5f-orbital**

มีสมบัติต่างๆ คล้ายคลึงกันเฉพาะกลุ่ม และแตกต่างจากตารางธาตุหลักเช่นเดียวกัน

89 Ac actinium 232.04	90 Th thorium 232.04	91 Pa protactinium 231.04	92 U uranium 238.03	93 Np neptunium	94 Pu plutonium	95 Am americium	96 Cm curium	97 Bk berkelium	98 Cf californium	99 Es einsteinium	100 Fm fermium	101 Md mendelevium	102 No nobelium	103 Lr lawrencium

2. ตารางธาตุปัจจุบัน

1 1A												Zinc Cadmium Mercury							18 8A
1 H	2 2A											Lanthanides		13 3A	14 4A	15 5A	16 6A	17 7A	2 He
3 Li	4 Be											Actinides		5 B	6 C	7 N	8 O	9 F	10 Ne
11 Na	12 Mg	3 3B	4 4B	5 5B	6 6B	7 7B	8	9	10	11 1B	12 2B	13 Al	14 Si	15 P	16 S	17 Cl	18 Ar		
19 K	20 Ca	21 Sc	22 Ti	23 V	24 Cr	25 Mn	26 Fe	27 Co	28 Ni	29 Cu	30 Zn	31 Ga	32 Ge	33 As	34 Se	35 Br	36 Kr		
37 Rb	38 Sr	39 Y	40 Zr	41 Nb	42 Mo	43 Tc	44 Ru	45 Rh	46 Pd	47 Ag	48 Cd	49 In	50 Sn	51 Sb	52 Te	53 I	54 Xe		
55 Cs	56 Ba	57 La	72 Hf	73 Ta	74 W	75 Re	76 Os	77 Ir	78 Pt	79 Au	80 Hg	81 Tl	82 Pb	83 Bi	84 Po	85 At	86 Rn		
87 Fr	88 Ra	89 Ac	104 Rf	105 Db	106 Sg	107 Bh	108 Hs	109 Mt	110 Ds	111 Rg	112	113	114	115	116	(117)	118		

58 Ce	59 Pr	60 Nd	61 Pm	62 Sm	63 Eu	64 Gd	65 Tb	66 Dy	67 Ho	68 Er	69 Tm	70 Yb	71 Lu
90 Th	91 Pa	92 U	93 Np	94 Pu	95 Am	96 Cm	97 Bk	98 Cf	99 Es	100 Fm	101 Md	102 No	103 Lr

2. ตารางธาตุปัจจุบัน

- ❑ ธาตุเรพรีเซนเททีฟ หรือ ธาตุหมู่หลัก (Main group or Representative)
ธาตุหมู่ 1A–7A ซึ่งชั้นย่อย s และ p ของเลขควอนตัมหลักสูงสุดมีอิเล็กตรอนบรรจุไม่เต็ม
- ❑ ธาตุทรานสิชัน (Transition)
ธาตุหมู่ 1B และ 3B–8B ซึ่งชั้นย่อย d มีอิเล็กตรอนบรรจุไม่เต็ม
- ❑ แก๊สเฉื่อย (Inert gas or Noble gas)
ธาตุหมู่ 8A ซึ่งชั้นย่อย p มีอิเล็กตรอนบรรจุเต็ม ยกเว้น He ที่มีการจัดเรียงเป็น $1s^2$
- ❑ ธาตุที่ไม่ใช่ทั้งเรพรีเซนเททีฟและธาตุทรานสิชัน
ธาตุหมู่ 2B คือ Zn, Cd และ Hg
- ❑ ธาตุทรานสิชันชั้นใน (Inner transition)
ชั้นย่อย f มีอิเล็กตรอนบรรจุไม่เต็ม ได้แก่
  - แลนทาไนด์ (Lanthanide) หรือ ธาตุแร่หายาก (rare earth)
  - แอกทิไนด์ (Actinide) หรือ ธาตุแร่หายากหนัก (heavy rare earth)

2. ตารางธาตุปัจจุบัน

การจำแนกกลุ่มธาตุ: โลหะ กึ่งโลหะ และอโลหะ

1 1A	2 2A											13 3A	14 4A	15 5A	16 6A	17 7A	18 8A
1 H	2 He											5 B	6 C	7 N	8 O	9 F	10 Ne
3 Li	4 Be											13 Al	14 Si	15 P	16 S	17 Cl	18 Ar
11 Na	12 Mg	3 3B	4 4B	5 5B	6 6B	7 7B	8 8B	9 8B	10 8B	11 1B	12 2B	31 Ga	32 Ge	33 As	34 Se	35 Br	36 Kr
19 K	20 Ca	21 Sc	22 Ti	23 V	24 Cr	25 Mn	26 Fe	27 Co	28 Ni	29 Cu	30 Zn	49 In	50 Sn	51 Sb	52 Te	53 I	54 Xe
37 Rb	38 Sr	39 Y	40 Zr	41 Nb	42 Mo	43 Tc	44 Ru	45 Rh	46 Pd	47 Ag	48 Cd	81 Tl	82 Pb	83 Bi	84 Po	85 At	86 Rn
55 Cs	56 Ba	57 La	72 Hf	73 Ta	74 W	75 Re	76 Os	77 Ir	78 Pt	79 Au	80 Hg	113	114	115	116	(117)	118
87 Fr	88 Ra	89 Ac	104 Rf	105 Db	106 Sg	107 Bh	108 Hs	109 Mt	110 Ds	111 Rg	112						

Metals	58 Ce	59 Pr	60 Nd	61 Pm	62 Sm	63 Eu	64 Gd	65 Tb	66 Dy	67 Ho	68 Er	69 Tm	70 Yb	71 Lu
Metalloids	90 Th	91 Pa	92 U	93 Np	94 Pu	95 Am	96 Cm	97 Bk	98 Cf	99 Es	100 Fm	101 Md	102 No	103 Lr
Nonmetals														

*ธาตุที่เป็นโลหะและอโลหะถูกแยกออกจากกันด้วยเส้นขั้นบันได โดยทางซ้ายของเส้นบันไดเป็นโลหะ ทางขวาของเส้นขั้นบันไดเป็นอโลหะ ส่วนธาตุที่อยู่ชิดเส้นบันไดจะมีสมบัติก้ำกึ่งระหว่างโลหะกับอโลหะ เรียกธาตุพวกนี้ว่า ธาตุกึ่งโลหะ (Metalloid)

2. ตารางธาตุปัจจุบัน

สมบัติของโลหะ	สมบัติของอโลหะ
1. เป็นของแข็งที่อุณหภูมิห้อง ยกเว้นปรอทเป็นของเหลว 2. มันวาว 3. นำไฟฟ้าและความร้อนได้ดีที่อุณหภูมิปกติ แต่ที่อุณหภูมิสูงจะนำไฟฟ้าได้น้อยลง 4. เคาะจะมีเสียงดังกังวาน 5. แข็งและเหนียว สามารถทำให้เป็นแผ่นและเป็นเส้นได้ 6. มีจุดหลอมเหลวและจุดเดือดสูง 7. มีความหนาแน่นสูง	1. มีได้ทั้ง 3 สถานะ คือ ของแข็ง เช่น กำมะถัน; ของเหลว เช่น โบรมีน; แก๊ส เช่น ออกซิเจน คลอรีน ไนโตรเจน 2. ไม่เป็นมันวาว 3. ไม่นำไฟฟ้าและไม่นำความร้อน เว้นแกรไฟต์ 4. เคาะจะไม่มีเสียงกังวาน 5. ส่วนมากเปราะ ไม่สามารถตีเป็นแผ่นหรือเส้นได้ 6. ส่วนมากมีจุดหลอมเหลวและจุดเดือดต่ำ ยกเว้น คาร์บอน ซิลิกอน และกำมะถัน 7. มีความหนาแน่นต่ำ

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

ขนาดอะตอม

ปัจจัยที่มีผลต่อขนาดอะตอม

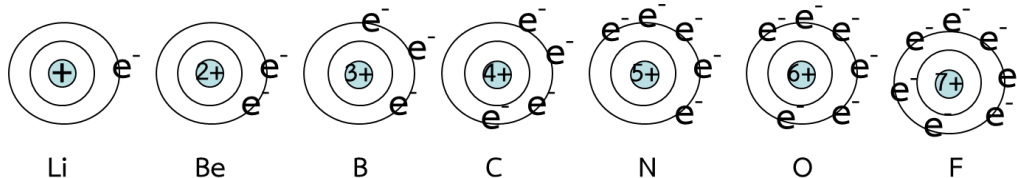
- จำนวนชั้นของอิเล็กตรอน (n)
- แรงดึงดูดระหว่างนิวเคลียสกับอิเล็กตรอน

ตามคาบ ขนาดจะลดลงจากซ้ายไปขวา

เช่น $\text{Li} > \text{Be} > \text{B} > \text{C} > \text{N} > \text{O} > \text{F}$

ยกเว้น แก๊สเฉื่อยจะมีขนาดใหญ่กว่า เนื่องจากยึดเหนี่ยวด้วยแรงแวนเดอร์วาลส์ (Van der waals) ***

- เนื่องจากในคาบเดียวกันเมื่อเลขอะตอมเพิ่มขึ้นอิเล็กตรอนจะเพิ่มขึ้นในระดับพลังงานเดียวกัน
- โปรตอนในนิวเคลียสเพิ่มขึ้นแต่ระดับพลังงานอิเล็กตรอนเท่าเดิม
- ประจุที่เพิ่มขึ้นจะดึงอิเล็กตรอนให้เข้าใกล้นิวเคลียสขึ้นอะตอมจึงเล็กลง

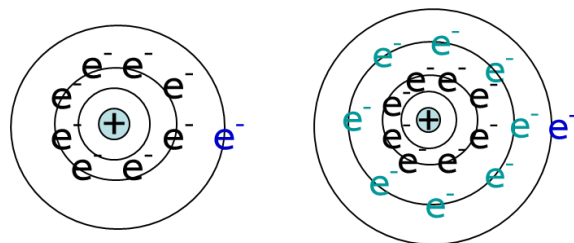
1A	2A	3A	4A	5A	6A	7A	8A
H 1							He 2
Li 3	Be 4	B 5	C 6	N 7	O 8	F 9	Ne 10
Na 11	Mg 12	Al 13	Si 14	P 15	S 16	Cl 17	Ar 18
K 19	Ca 20	Ga 31	Ge 32	As 33	Se 34	Br 35	Kr 36
Rb 37	Sr 38	In 49	Sn 50	Sb 51	Te 52	I 53	Xe 54
Cs 55	Ba 56	Tl 81	Pb 82	Bi 83	Po 84	At 85	Rn 86

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

ขนาดอะตอม

ตามหมู่

- ขนาดจะเพิ่มขึ้นจากบนลงล่าง ตามเลขอะตอมที่เพิ่มขึ้น
เช่น $\text{Li} < \text{Na} < \text{K} < \text{Rb} < \text{Cs}$
(ธาตุที่อยู่ด้านล่างมี n มาก)
  - ตามหมู่ประจุในนิวเคลียสเพิ่มขึ้นน่าจะดึงอิเล็กตรอนได้แรงขึ้น แต่ชั้นของอิเล็กตรอนก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน
  - ระยะห่างระหว่างนิวเคลียสกับอิเล็กตรอนชั้นนอกสุดเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งอิเล็กตรอนชั้นในยังเป็นตัวกันการดึงดูดจากนิวเคลียสอีกด้วย
- ดังนั้น ขนาดอะตอมจึงเพิ่มขึ้นจากบนลงล่าง

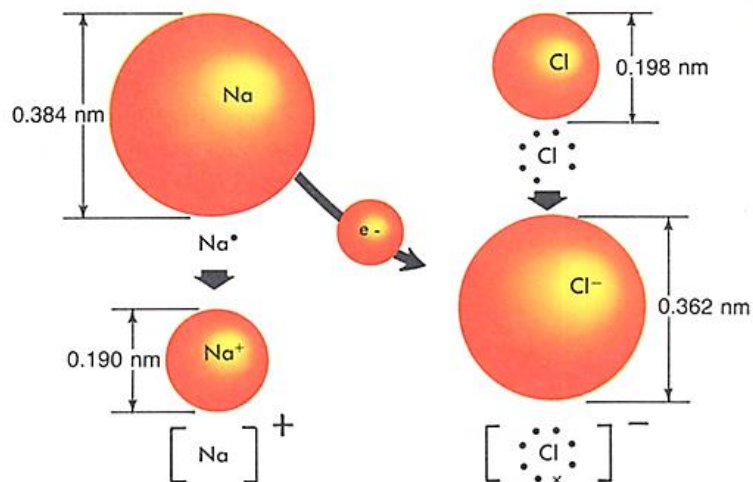
1A	2A	3A	4A	5A	6A	7A	8A
H 37							He 32
Li 152	Be 113	B 88	C 77	N 70	O 66	F 64	Ne 69
Na 186	Mg 160	Al 143	Si 117	P 110	S 104	Cl 99	Ar 97
K 227	Ca 197	Ga 122	Ge 122	As 121	Se 117	Br 114	Kr 110
Rb 247	Sr 215	In 163	Sn 140	Sb 141	Te 143	I 133	Xe 130
Cs 265	Ba 217	Tl 170	Pb 175	Bi 155	Po 167	At 140	Rn 145

ใหญ่

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

ขนาดไอออน

- ไอออนบวก (Cation) เกิดจากการเสียอิเล็กตรอนออกจากอะตอม ดังนั้นจะมีจำนวนอิเล็กตรอนน้อยลง ในขณะที่โปรตอนเท่าเดิม จึงทำให้มีขนาดเล็กลงกว่าอะตอมที่เป็นกลาง
- ไอออนลบ (Anion) เกิดจากการรับอิเล็กตรอนเพิ่มเข้ามา แต่จำนวนโปรตอนยังเท่าเดิม ทำให้มีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าอะตอมที่เป็นกลาง
- ไอออนบวกประจุยิ่งมากยิ่งมีขนาดเล็กลง ไอออนลบประจุยิ่งมากยิ่งมีขนาดใหญ่ขึ้น เช่น ขนาดไอออน ${}_{8}\text{O}^{2-} > {}_{9}\text{F}^{-} > {}_{11}\text{Na}^{+} > {}_{12}\text{Mg}^{2+} > {}_{13}\text{Al}^{3+}$

- แนวโน้มขนาดของไอออนเหมือนกับแนวโน้มของขนาดอะตอม
- ไอออนที่มีประจุเท่ากัน รัศมีไอออนของหมู่เดียวกันจะเพิ่มขึ้นจากบนลงล่าง

Li (1.23Å)	Li ⁺ (0.68Å)
Na (1.57Å)	Na ⁺ (0.98Å)
K (2.02Å)	K ⁺ (1.33Å)
Rb (2.16Å)	Rb ⁺ (1.48Å)
Cs (2.35Å)	Cs ⁺ (1.67Å)

F (0.64Å)	F ⁻ (1.33Å)
Cl (0.99Å)	Cl ⁻ (1.81Å)
Br (1.14Å)	Br ⁻ (1.96Å)
I (1.33Å)	I ⁻ (2.19Å)

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

พลังงานไอออไนเซชัน (Ionization Energy, IE)

- IE คือ พลังงานที่ใช้ในการดึงอิเล็กตรอนให้หลุดออกจากอะตอมในสถานะแก๊ส เพื่อเกิดเป็นไอออนบวก ตัวอย่างเช่น

- IE เป็นค่าที่ใช้วัดความยากง่ายในการทำให้อะตอมเกิดเป็นไอออนบวก
ค่า $\text{IE}_1 < \text{IE}_2 < \text{IE}_3 \dots$ ตามลำดับ เนื่องจากการดึงอิเล็กตรอนตัวแรกซึ่งอยู่วงนอกและไกลจากแรงดึงดูดของนิวเคลียสที่สุด จะทำได้ง่าย
- ค่า IE ขึ้นอยู่กับ
  - ขนาดอะตอม
  - จำนวนประจุที่นิวเคลียส
  - โครงสร้างการจัดเรียงอิเล็กตรอน

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

พลังงานไอออไนเซชัน (Ionization Energy, IE)

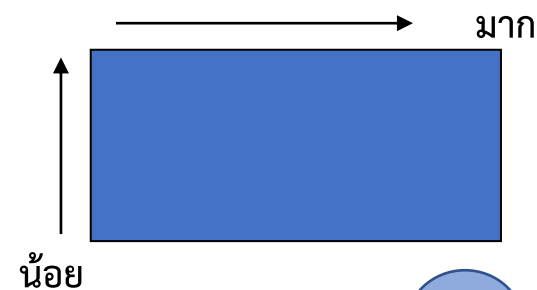
Successive Ionization Energies (kJ/mol) for the Elements in Period 3

Element	I_1	I_2	I_3	I_4	I_5	I_6	I_7
Na	495	4560					
Mg	735	1445	7730	Core electrons*			
Al	580	1815	2740	11,600			
Si	780	1575	3220	4350	16,100		
P	1060	1890	2905	4950	6270	21,200	
S	1005	2260	3375	4565	6950	8490	27,000
Cl	1255	2295	3850	5160	6560	9360	11,000
Ar	1527	2665	3945	5770	7230	8780	12,000

*Note the large jump in ionization energy in going from removal of valence electrons to removal of core electrons.

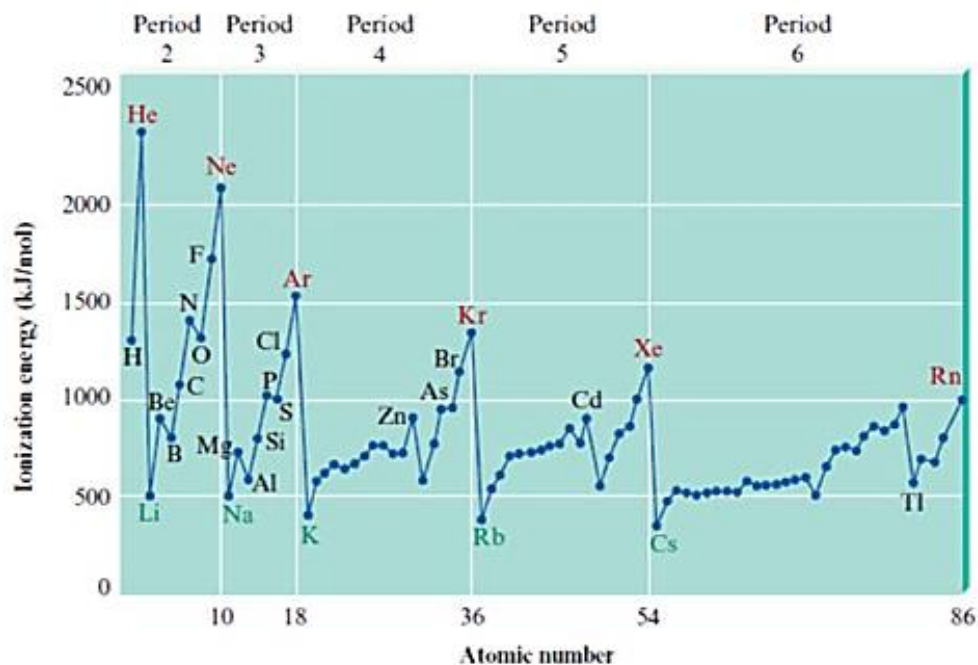
General decrease (upward arrow)   General increase (downward arrow)

- ตามคาบ ค่า IE_1 จะเพิ่มขึ้นจากซ้ายไปขวา เนื่องจากขนาดอะตอมเล็กลง พลังงานที่ใช้ดึงอิเล็กตรอนในวงนอกสุดมีค่ามาก (ดึง e^- ออกยากขึ้น)
- ตามหมู่ ค่า IE จะลดลงจากบนลงล่าง เนื่องจากขนาดอะตอมใหญ่ขึ้น อิเล็กตรอนในวงนอกสุดจึงมีค่าน้อย (ดึง e^- ออกง่าย)

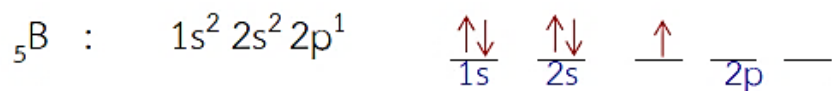
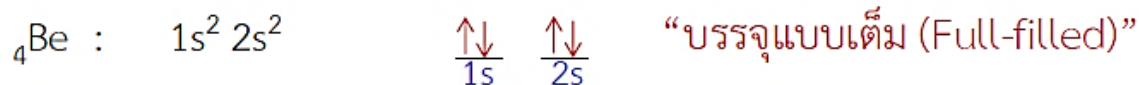
3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

พลังงานไอออไนเซชัน (Ionization Energy, IE)

1A	2A
H 1311	
Li 520	Be 899
Na 495	Mg 735
K 419	Ca 590
Rb 409	Sr 549
Cs 382	Ba 503

3A	4A	5A	6A	7A	8A
					He 2377
B 800	C 1086	N 1402	O 1314	F 1681	Ne 2088
Al 580	Si 780	P 1060	S 1005	Cl 1255	Ar 1527
Ga 579	Ge 761	As 947	Se 941	Br 1143	Kr 1356
In 558	Sn 708	Sb 834	Te 869	I 1009	Xe 1176
Tl 589	Pb 715	Bi 703	Po 813	At (926)	Rn 1042

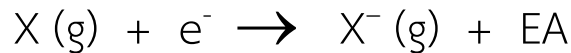

- ค่า IE ของแก๊สเฉื่อยจะสูงมาก เนื่องจากการจัดเรียงอิเล็กตรอนเต็มใน s และ p orbital ทำให้อะตอมเสถียร เสียอิเล็กตรอนได้ยากมาก

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

สัมพรรคภาพอิเล็กตรอน (Electron Affinity, EA)

- EA คือ พลังงานที่อะตอมคายออกมาเมื่ออะตอมหรือโมเลกุลในสถานะแก๊สรับอิเล็กตรอนเข้าไปแล้วเกิดเป็นประจุลบ

ตัวอย่างเช่น $Cl(g) + e^- \rightarrow Cl^-(g)$; $EA = -348 \text{ kJ/mol}$

(*** ค่า EA เป็นพลังงานที่คายออกมา จึงมีค่าติดลบ ***)

- EA เป็นค่าที่ใช้วัดความง่ายของอะตอมในการที่จะรับอิเล็กตรอนเข้าไปในอะตอมแล้วเกิดเป็นไอออนลบ ยิ่งค่า EA ติดลบมาก อะตอมนั้นรับอิเล็กตรอนและเกิดเป็นไอออนลบได้ง่าย
- ตามคาบ EA จะสูงขึ้นเมื่อเลขอะตอมเพิ่มขึ้น เนื่องจากอะตอมมีขนาดเล็กลง แรงดึงดูดระหว่างนิวเคลียสและอิเล็กตรอนวงนอกสุดมีค่ามากกว่าอะตอมที่มีขนาดใหญ่
- ตามหมู่ค่า EA จะต่ำลง เมื่อเลขอะตอมเพิ่มขึ้น เนื่องจากอะตอมมีขนาดใหญ่ขึ้น แรงดึงดูดระหว่างนิวเคลียสและอิเล็กตรอนวงนอกสุดมีค่าลดลง
- แนวโน้มค่า EA จะไปในทิศทางเดียวกับ ค่า IE

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

สัมพรรคภาพอิเล็กตรอน (Electron Affinity, EA)

1A	2A	3A	4A	5A	6A	7A	8A
H							He
-72							+20
Li	Be	B	C	N	O	F	Ne
-60	+240	-23	-123	0	-141	-322	+30
Na	Mg	Al	Si	P	S	Cl	Ar
-53	+230	-44	-120	-74	-201	-348	+35
K	Ca	Ga	Ge	As	Se	Br	Kr
-48	+150	-40	-116	-77	-195	-324	+40
Rb	Sr	In	Sn	Sb	Te	I	Xe
-46	+160	-40	-121	-101	-190	-295	+40
Cs	Ba	Tl	Pb	Bi	Po	At	Rn
-45	+50	-50	-101	-101	-170	-270	+40

- ทำไมโลหะหมู่ 2A จึงรับอิเล็กตรอนได้ยากกว่าโลหะหมู่ 1A

โลหะหมู่ 2A มีอิเล็กตรอนอยู่เต็ม s-orbital แล้ว อิเล็กตรอนที่เข้ามาใหม่จะอยู่ห่างจากนิวเคลียสและถูกบดบัง (shield) มากกว่า ในกรณีของโลหะหมู่ 1A ที่ยังมีที่ว่างใน s-orbital

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

สัมพรรคภาพอิเล็กตรอน (Electron Affinity, EA)

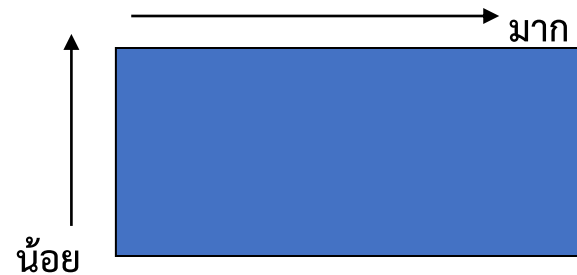
- ค่า EA ของโลหะหมู่ IIA มีค่าเป็นบวก เพราะโลหะหมู่ IIA จัดเรียงอิเล็กตรอนชั้นนอกสุดเป็น ns^2 การที่จะรับอิเล็กตรอนเพิ่มเข้าไป อิเล็กตรอนตัวใหม่จะไปอยู่ที่ np ออร์บิทัล ซึ่งไกลจากนิวเคลียสและยังมีอิเล็กตรอนใน ns^2 กันแรงดึงดูดจากนิวเคลียสไว้ ดังนั้นอิเล็กตรอนที่เพิ่มเข้าไปจึงไม่เสถียรนัก
- ธาตุฮาโลเจน ($ns^2 np^5$) มีค่า EA เป็นลบ เพราะเมื่อเพิ่มอิเล็กตรอนหนึ่งตัว จะมีโครงแบบอิเล็กตรอนเหมือนแก๊สเฉื่อย ($ns^2 np^6$) ซึ่งเสถียร
- แก๊สเฉื่อย ($ns^2 np^6$) มีค่า EA เป็นบวก เพราะออร์บิทัลที่อยู่นอกสุดมีอิเล็กตรอนอยู่เต็ม จึงไม่มีแนวโน้มที่จะรับอิเล็กตรอน

1A	2A	3A	4A	5A	6A	7A	8A
H							He
-72							+20
Li	Be	B	C	N	O	F	Ne
-60	+240	-23	-123	0	-141	-322	+30
Na	Mg	Al	Si	P	S	Cl	Ar
-53	+230	-44	-120	-74	-201	-348	+35
K	Ca	Ga	Ge	As	Se	Br	Kr
-48	+150	-40	-116	-77	-195	-324	+40
Rb	Sr	In	Sn	Sb	Te	I	Xe
-46	+160	-40	-121	-101	-190	-295	+40
Cs	Ba	Tl	Pb	Bi	Po	At	Rn
-45	+50	-50	-101	-101	-170	-270	+40

- EN คือ ความสามารถที่อะตอมจะดึงดูดอิเล็กตรอนเข้าใกล้ตัวเองของธาตุนั้นๆ
- EN ไม่ใช่พลังงาน แต่เป็นค่าที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้เปรียบเทียบความสามารถในการดึงอิเล็กตรอนเข้าหาตัวมันเองของธาตุแต่ละชนิด
- ธาตุที่มีค่า EN สูง จะมีความสามารถในการดึงดูดอิเล็กตรอนคู่ที่ใช้ในการสร้างพันธะได้มาก

ตามคาบ ค่า EN เพิ่มขึ้นจากซ้ายไปขวา

ธาตุ F มี EN สูงที่สุด

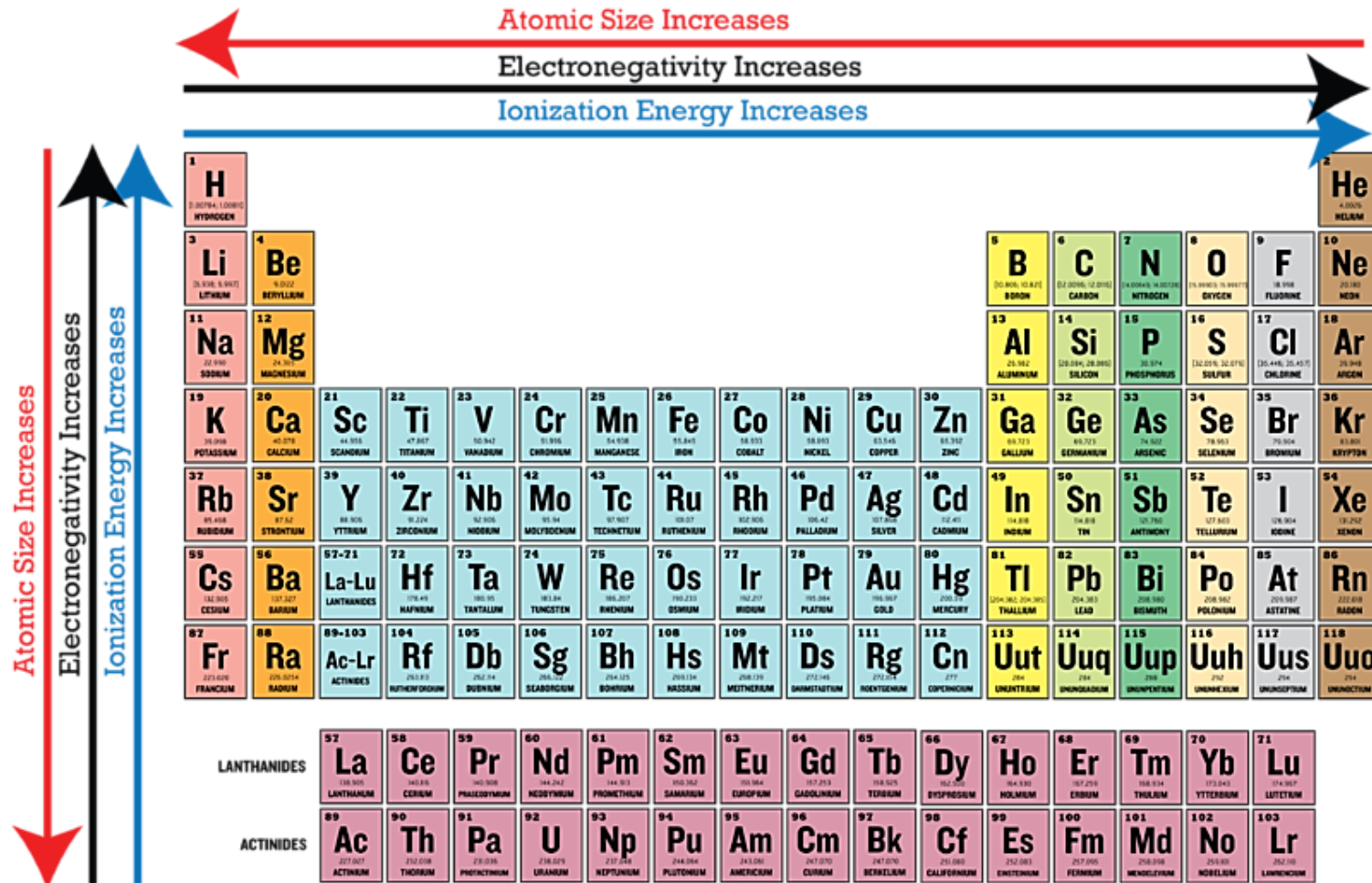

(** แนวโน้มเหมือนค่า IE และ EA **)

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

สรุปแนวโน้มความสัมพันธ์ของขนาดอะตอม ค่าพลังงานไอออไนเซชัน (IE) และค่าอิเล็กโตรเนกาติวิตี (EN)

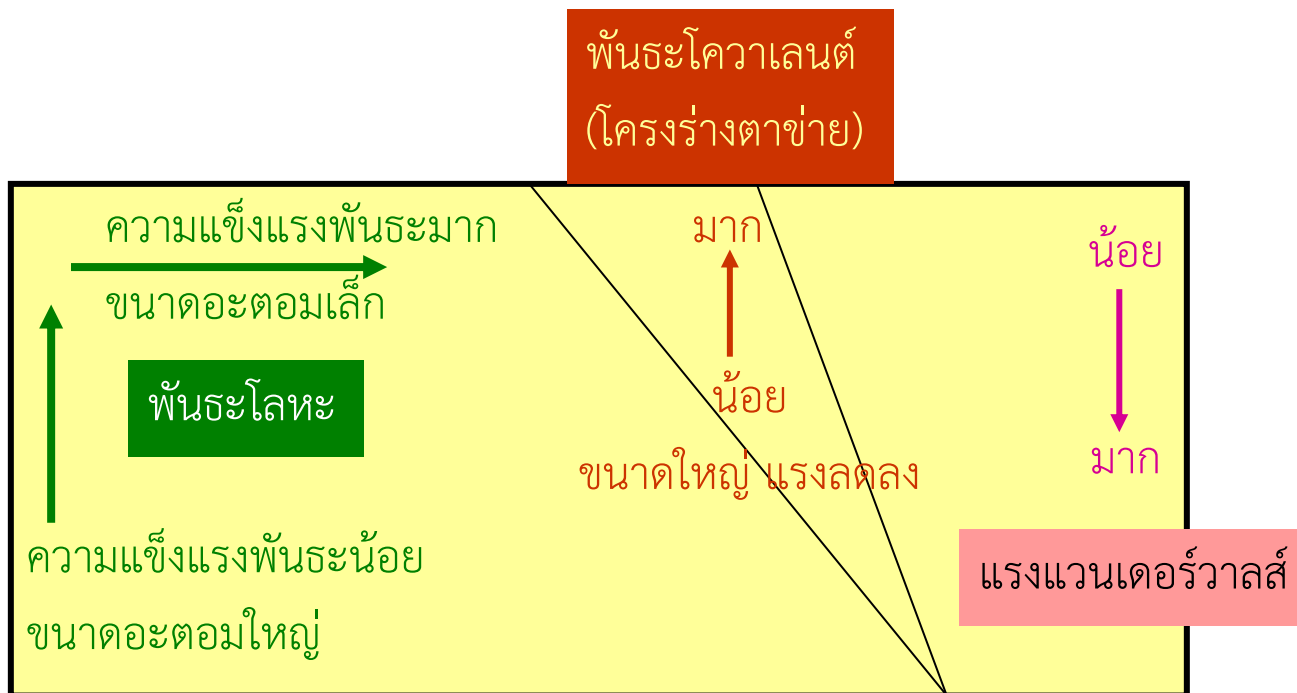

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

แรงยึดเหนี่ยวระหว่างธาตุ

แบ่งได้ 3 แบบ คือ พันธะโลหะ แรงแวนเดอร์วาลส์หรือแรงลอนดอน และ พันธะโควาเลนต์

- ธาตุกลุ่ม s กลุ่ม d กลุ่ม f และกลุ่ม p บางส่วนยึดกันด้วยพันธะโลหะ
- ธาตุบริเวณทางขวา เช่น N, O, Cl ก่อพันธะโควาเลนต์
- ธาตุหมู่ 8 ยึดกันด้วยแรงแวนเดอร์วาลส์

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

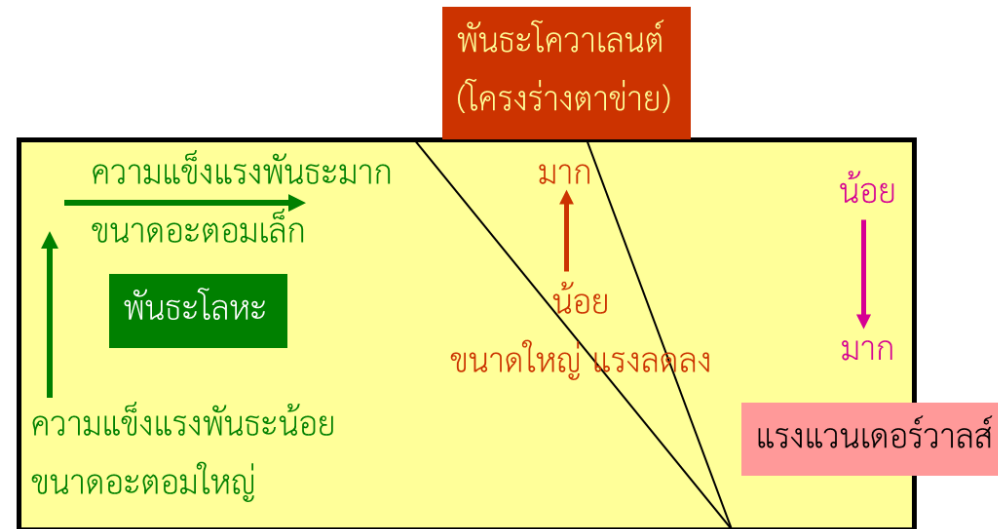
แรงยึดเหนี่ยวระหว่างธาตุ

พันธะโลหะ

- เป็นแรงดึงดูดระหว่าง ไอออนบวกของโลหะกับทะเลอิเล็กตรอน
- ความแข็งแรงขึ้นกับปริมาณอิเล็กตรอนในโครงผลึก ขนาดของประจุบวกและขนาดของอะตอม
- แข็งแรงมากขึ้นเมื่ออะตอมมีขนาดเล็กลง

พันธะโควาเลนต์แบบโครงร่างตาข่าย

- ขนาดอะตอมใหญ่ขึ้น ความแข็งแรงลดลง
- ไม่สามารถบอกได้ว่าโมเลกุลหนึ่งประกอบด้วยกี่อะตอม
- เป็นโครงร่างแบบตาข่าย แรงยึดเหนี่ยวแบบนี้จึงแข็งแรงมาก

แรงแวนเดอร์วาลส์

เป็นแรงที่อ่อนมาก ยึดเหนี่ยวระหว่างอะตอมก๊าซเฉื่อยซึ่งมีอิเล็กตรอนบรรจุเต็มในชั้นนอกและเสถียร

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

แนวโน้มของสมบัติทางกายภาพ

➤ สมบัติการนำไฟฟ้าและความร้อน

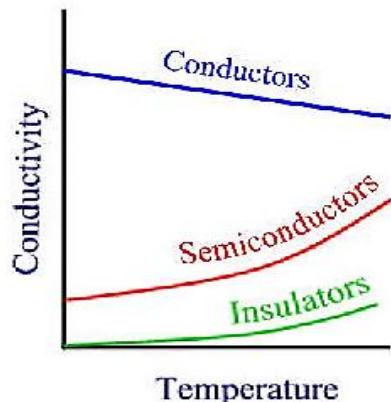
- การนำไฟฟ้าและความร้อน จะเพิ่มขึ้นตามความเป็นโลหะของธาตุ โดยที่
ตามคาบ ความเป็นโลหะลดลงจากซ้ายไปขวา: โลหะ -----> กึ่งโลหะ ----> อโลหะ
ตามหมู่ ความเป็นโลหะจะเพิ่มขึ้นจากบนลงล่าง ตามเลขอะตอมที่เพิ่มขึ้น
- ธาตุกึ่งโลหะ (ธาตุในแนวชั้นบันไดที่แบ่ง
ระหว่างกลุ่มธาตุโลหะและอโลหะ) ได้แก่
B, Si, Ge, As, Sb, Te (บางครั้งรวม Po, At
ไว้ด้วย) จะนำไฟฟ้าและความร้อนเล็กน้อย

Group → 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

↓ Period

The Periodic Table of the Elements

1 H																	2 He
3 Li	4 Be											5 B	6 C	7 N	8 O	9 F	10 Ne
11 Na	12 Mg											13 Al	14 Si	15 P	16 S	17 Cl	18 Ar
19 K	20 Ca	21 Sc	22 Ti	23 V	24 Cr	25 Mn	26 Fe	27 Co	28 Ni	29 Cu	30 Zn	31 Ga	32 Ge	33 As	34 Se	35 Br	36 Kr
37 Rb	38 Sr	39 Y	40 Zr	41 Nb	42 Mo	43 Tc	44 Ru	45 Rh	46 Pd	47 Ag	48 Cd	49 In	50 Sn	51 Sb	52 Te	53 I	54 Xe
55 Cs	56 Ba		72 Hf	73 Ta	74 W	75 Re	76 Os	77 Ir	78 Pt	79 Au	80 Hg	81 Tl	82 Pb	83 Bi	84 Po	85 At	86 Rn
87 Fr	88 Ra		104 Rf	105 Db	106 Sg	107 Bh	108 Hs	109 Mt	110 Ds	111 Rg	112 Cn	113 Nh	114 Fl	115 Mc	116 Lv	117 Ts	118 Og
Lanthanides		57 La	58 Ce	59 Pr	60 Nd	61 Pm	62 Sm	63 Eu	64 Gd	65 Tb	66 Dy	67 Ho	68 Er	69 Tm	70 Yb	71 Lu	
Actinides		89 Ac	90 Th	91 Pa	92 U	93 Np	94 Pu	95 Am	96 Cm	97 Bk	98 Cf	99 Es	100 Fm	101 Md	102 No	103 Lr	

โลหะ เป็นตัวนำที่ดี แต่การนำไฟฟ้าลดลงเมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น
อโลหะ เป็นฉนวน มีความต้านทานสูงมาก
กึ่งโลหะ นำไฟฟ้าได้ แต่จะนำได้ดีเมื่ออุณหภูมิสูงขึ้น

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

แนวโน้มของสมบัติทางกายภาพ

➤ ความหนาแน่น

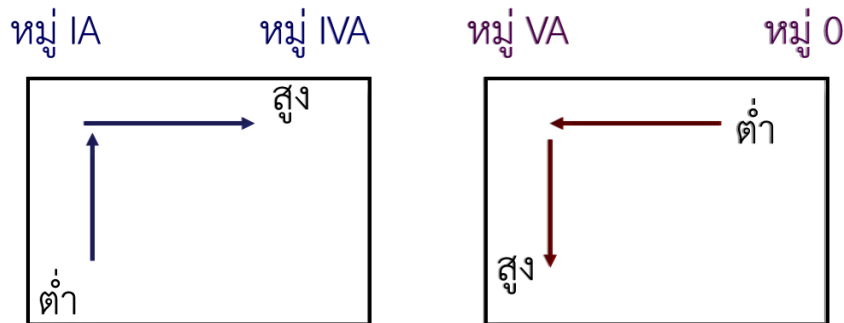
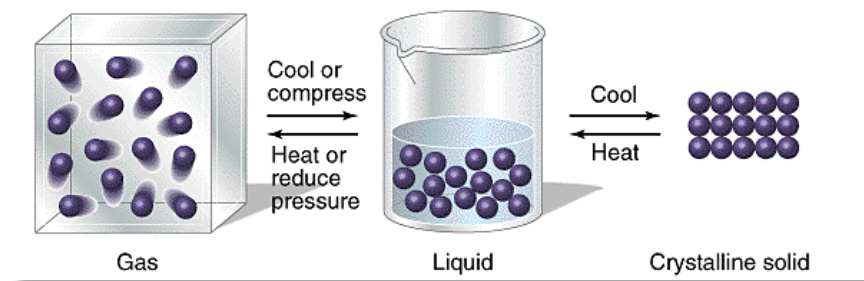
- ขึ้นกับขนาดอะตอม มวลอะตอม โครงสร้างผลึกและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างกัน
- ถ้าขนาดเล็ก มวลมาก และพันธะโลหะแข็งแรง จะมีความหนาแน่นสูง เช่น $\text{Be} > \text{Li}$, $\text{Ti} > \text{Ca}$
- โมเลกุลอะตอมเดี่ยว มีความหนาแน่นต่ำ
- กลุ่มที่มีโครงร่างตาข่าย ความหนาแน่นปานกลาง
- ธาตุทรานซิชัน มีความหนาแน่นสูงสุด (มีขนาดเล็กและมวลมาก พันธะโลหะแข็งแรง)
- กลุ่มโลหะ
  - ในคาบเดียวกันธาตุทางขวามีขนาดเล็ก แต่มวลมากกว่า และพันธะโลหะแข็งแรงกว่า จะมีความหนาแน่นสูงกว่าธาตุทางซ้าย
  - ธาตุหมู่ 1A มีความหนาแน่นต่ำที่สุด (มีขนาดอะตอมใหญ่)
  - ในหมู่เดียวกัน ธาตุหนักจะมีความหนาแน่นสูงกว่าธาตุเบา เนื่องจากมีอัตราการเพิ่มมวลเร็วกว่าการเพิ่มปริมาตร

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

แนวโน้มของสมบัติทางกายภาพ

➤ การหลอมเหลวและการกลายเป็นไอ

เป็นการใช้พลังงานความร้อนแยกโมเลกุลที่จัดตัวเป็นระเบียบในผลึกให้ห่างกัน เคลื่อนที่ไปมาได้บ้าง จนถึงแยกจากกันโดยเด็ดขาดในสภาวะแก๊ส

■ โครงสร้างโมเลกุลแบบเดี่ยว ใช้ความร้อนทำลายแรงแวนเดอร์วาลส์ ซึ่งเป็นแรงขนาดอ่อน จุดเดือดและจุดหลอมเหลวจึงต่ำ แต่จะสูงขึ้นเมื่อโมเลกุลใหญ่ขึ้น

■ พันธะโลหะใช้ความร้อนทำลายพันธะโลหะ และโครงร่างตาข่ายใช้ความร้อนทำลายพันธะโคเวเลนต์ จึงต้องใช้พลังงานมากกว่า

■ โลหะทรานสิชัน มีจุดเดือดและจุดหลอมเหลวสูงที่สุด (เชื่อมกันด้วยพันธะโลหะ) มีความหนาแน่นสูงเนื่องจากมีมวลมาก รองลงมาคือกลุ่มโครงร่างตาข่าย

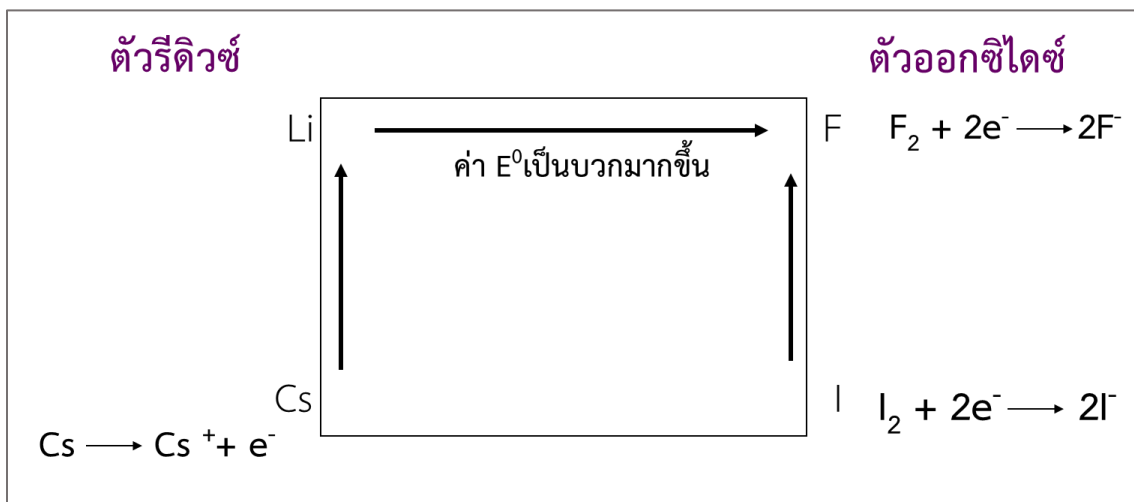
3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

แนวโน้มของสมบัติทางเคมี

➤ เลขออกซิเดชัน สารประกอบมักจะแสดงเลขออกซิเดชันของธาตุที่มีค่าเท่ากับเลขหมู่ของธาตุนั้น

- ธาตุกลุ่ม s หมู่ IA มีเลขออกซิเดชันเป็น +1
- ธาตุกลุ่ม s หมู่ IIA มีเลขออกซิเดชันเป็น +2
- ธาตุกลุ่มอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะมีเลขออกซิเดชันได้มากกว่าหนึ่งค่า

➤ ศักย์ไฟฟ้ามาตรฐาน (E^0)

- โลหะทางด้านซ้ายของตารางธาตุ เป็นตัวรีดิวซ์ที่ดีมาก เสียอิเล็กตรอนง่าย และโลหะหนักเป็นตัวรีดิวซ์ที่ดีขึ้น
- อโลหะเป็นตัวออกซิไดซ์ที่ดีมาก รับอิเล็กตรอนได้ดีสอดคล้องกับค่า IE, EN

3. แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

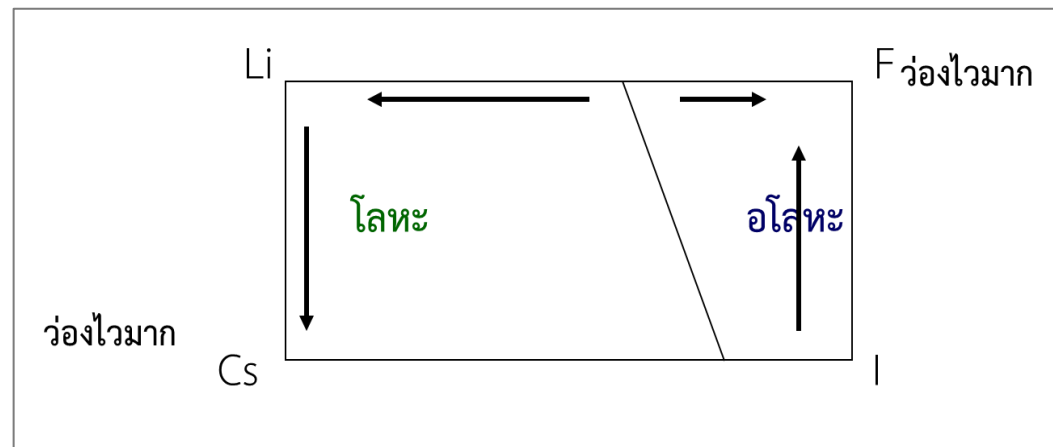
แนวโน้มของสมบัติทางเคมี

➤ การเข้าทำปฏิกิริยา

- โลหะหมู่ 1A : พันธะโลหะไม่แข็งแรง พลังงานไอออไนเซชันต่ำที่สุด ไวต่อการเกิดปฏิกิริยาที่สุด
- ในหมู่เดียวกัน โลหะหนักจะว่องไวกว่า (ขนาดอะตอมใหญ่ เสีย e^- ได้ง่าย)
- โลหะที่อยู่ทางขวาจะว่องไวน้อยลง

หมู่

IA	$6\text{Li} + \text{N}_2 \longrightarrow 2\text{Li}_3\text{N}$	อุณหภูมิห้อง
IIA	$3\text{Be} + \text{N}_2 \longrightarrow \text{Be}_3\text{N}_2$	เผาจนร้อนแดง
IIIA	$2\text{Al} + \text{N}_2 \longrightarrow 2\text{AlN}$	เมื่อให้ความร้อน
IVA	$\text{Sn} + \text{N}_2 \longrightarrow \text{X}$	

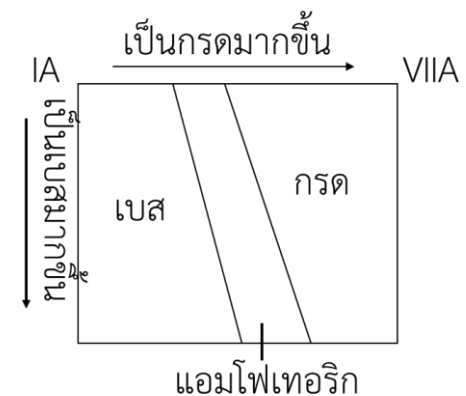
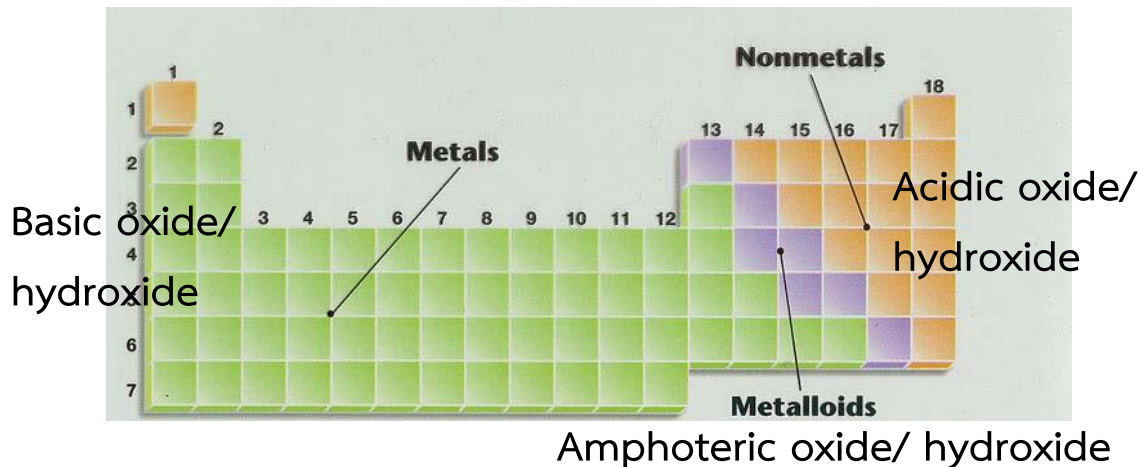

- อโลหะที่ว่องไวที่สุด คือ ฟลูออรีน เนื่องจากมีค่าอิเล็กโตรเนกาติวิตีสูงที่สุด พันธะ F-F อ่อน (รับ e^- ได้ง่าย)
- อโลหะสามารถทำปฏิกิริยากับอโลหะด้วยกันเกิดเป็นสารประกอบโคเวเลนต์ได้

แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

การเกิดสารประกอบและความเป็นกรดเบส

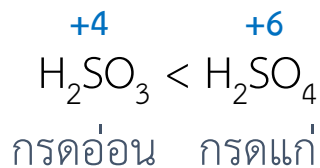
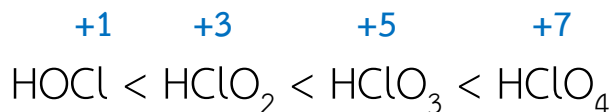
- สารประกอบออกไซด์ คือ สารประกอบระหว่างธาตุหนึ่งๆ กับออกซิเจน
- สารประกอบไฮดรอกไซด์ คือ สารประกอบระหว่างธาตุหนึ่งๆ กับหมู่ไฮดรอกไซด์ (OH^-)
- สารประกอบออกไซด์/ไฮดรอกไซด์ของโลหะจะมีสมบัติเป็นเบส เช่น NaOH , $\text{Ca}(\text{OH})_2$
 สารประกอบออกไซด์/ไฮดรอกไซด์ของอโลหะจะมีสมบัติเป็นกรด เช่น HClO_4 , H_2SO_4
 สารประกอบออกไซด์/ไฮดรอกไซด์ของกึ่งโลหะจะมีสมบัติเป็นได้ทั้งกรดและเบส (amphoteric)
- ในหมู่เดียวกัน โลหะออกไซด์และไฮดรอกไซด์ของธาตุหนักจะเป็นเบสมากขึ้นตามแนวตั้ง

แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

การเกิดสารประกอบและความเป็นกรดเบส

- กรณีที่ธาตุหนึ่งมีเลขออกซิเดชันได้หลายค่า ความเป็นกรดจะแรงขึ้นตามลำดับของเลขออกซิเดชันจากต่ำไปสูง (รับ e^- ได้ง่าย)
- ไอออนของธาตุเดียวกันที่มีเลขออกซิเดชันสูงกว่า จะมีความเป็นกรดแรงกว่า (Lewis acid)

■ สารประกอบโคเวเลนต์ไฮไดรด์

- มีพันธะโคเวเลนต์ระหว่างธาตุกับไฮโดรเจน ได้แก่ ไฮไดรด์ของธาตุหมู่ 3 เกือบทั้งหมด เช่น BH_3 (boron hydride), AlH_3 (aluminium hydride), ไฮไดรด์ของอโลหะกับไฮโดรเจน เช่น HF (hydrogen fluoride), HBr (hydrogen bromide) มีสมบัติเป็นกรด
- แนวโน้มความแรงของกรดขึ้นกับปัจจัย 3 ประการ (EN, ขนาดอะตอม, และการเกิดพันธะไฮโดรเจน)

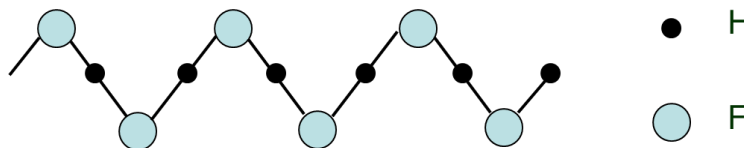
แนวโน้มสมบัติต่างๆ ของธาตุตามตารางธาตุ

การเกิดสารประกอบและความเป็นกรดเบส

แนวโน้มความแรงของกรดขึ้นกับปัจจัย 3 ประการ (EN, ขนาดอะตอม, และการเกิดพันธะไฮโดรเจน)

- **ธาตุในคาบเดียวกัน:** EN เป็นปัจจัยที่สำคัญกว่าขนาดอะตอม เพราะขนาดของธาตุใกล้เคียงกัน ความเป็นกรดจะเพิ่มขึ้นจากซ้ายไปขวาตามแนวโน้มค่า EN ที่เพิ่มขึ้น (EN สูง ดึงอิเล็กตรอนในพันธะเข้าหาตัวได้ดี ทำให้ H มีความเป็นบวกสูง พันธะ X-H จะแตกออกเกิดเป็น H^+ ได้ง่าย จึงเป็นกรดที่แรงขึ้น)
- **ธาตุในหมู่เดียวกัน:** ขนาดอะตอมของธาตุ (X) มีความสำคัญมากกว่าค่า EN เนื่องจากตามหมู่ขนาดอะตอมของธาตุแตกต่างกันมาก ขนาดอะตอมที่ใหญ่จะเกิดพันธะกับไฮโดรเจนไม่แข็งแรง พันธะ X-H จะอ่อนและแตกง่าย เกิดเป็น H^+ ได้ง่าย สารประกอบโคเวเลนต์ไฮโดรด์ของธาตุหนักจึงยังเป็นกรดที่แรงขึ้น

HF น่าจะเป็นกรดที่แรง เนื่องจาก F มี EN สูง แต่เนื่องจากขนาดอะตอมเล็กกว่าธาตุอื่นในหมู่เดียวกัน และมีพันธะไฮโดรเจนระหว่างโมเลกุลยึดเหนี่ยวอย่างแข็งแรง ทำให้แตกตัวยาก ดังนั้น HF เป็นกรดอ่อน

HBr และ HI มีพันธะ H-Br และ H-I ที่ไม่แข็งแรง รวมทั้งไม่มีพันธะไฮโดรเจนระหว่างโมเลกุล จึงเป็นกรดแก่

สรุป เรียงลำดับความเป็นกรด ได้ดังนี้ $HI > HBr > HCl > HF$